

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

**HOTĂRÂRE
PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII**

**Legii nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării
candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale
judecătorilor și procurorilor**

(sesizarea nr. 43a/2022)

CHIȘINĂU

7 aprilie 2022

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII LEGII NR. 26 DIN 10
MARTIE 2022 PRIVIND UNELE MĂSURI AFERENTE SELECTĂRII CANDIDAȚILOR LA
FUNCȚIA DE MEMBRU ÎN ORGANELE DE AUTOADMINISTRARE ALE JUDECĂTORILOR
ȘI PROCURORILOR

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Marcel Lupu, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 22 martie 2022,
Examinând sesizarea menționată în ședință plenară publică,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând în camera de consiliu,

Pronunță următoarea hotărâre:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea depusă la Curtea Constituțională pe 22 martie 2022, în baza articolelor 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, 25 lit. g) din Legea nr. 317 din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale nr. 502 din 16 iunie 1995, de dl Vasile Bolea, deputat în Parlamentul Republicii Moldova.

2. Autorul sesizării îi solicită Curții să verifice constituționalitatea Legii nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor.

3. Prin decizia Curții Constituționale din 29 martie 2022, Curtea a declarat sesizarea admisibilă, fără a se prejudeca fondul cauzei.

4. La 30 martie 2022, autorul sesizării a depus la Curtea Constituțională un supliment prin care și-a concretizat criticile de neconstituționalitate. La aceeași dată, autorul sesizării a formulat o cerere de suspendare a acțiunii legii contestate. Analizând argumentele cererii de suspendare, Curtea a adoptat Decizia nr. 41 din 30 martie 2022, prin care a admis parțial cererea și a dispus suspendarea acțiunii articolului 15 alin. (12) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, până la soluționarea cauzei.

5. În ședința publică a Curții a fost prezent reprezentantul autorului sesizării, dl avocat Maxim Lebedinski. Parlamentul a fost reprezentat de dl Radu Radu, consultant principal în cadrul Serviciului reprezentare la Curtea Constituțională și la organele de drept, din cadrul Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului. Guvernul a fost reprezentat de dl Eduard Serbenco, Secretar de Stat al Ministerului Justiției.

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII LEGII NR. 26 DIN 10
MARTIE 2022 PRIVIND UNELE MĂSURI AFERENTE SELECTĂRII CANDIDAȚILOR LA
FUNCȚIA DE MEMBRU ÎN ORGANELE DE AUTOADMINISTRARE ALE JUDECĂTORILOR
ȘI PROCURORILOR

ÎN FAPT

6. La 10 martie 2022, Parlamentul Republicii Moldova a votat în lectură finală Legea nr. 26 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (în continuare, *Legea nr. 26 din 10 martie 2022*), care a intrat în vigoare la 16 martie 2022, data publicării în Monitorul Oficial.

7. Potrivit articolului 1 din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, obiectul acesteia constituie reglementarea raporturilor juridice aferente procedurii de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, al Consiliului Superior al Procurorilor, precum și a candidaților la funcția de membru în organele specializate ale acestora, ca etapă obligatorie a procesului de selectare a candidaților și de alegere sau numire a acestora în funcțiile respective. De asemenea, Legea nr. 26 din 10 martie 2022 urmărește instituirea unei comisii de evaluare *ad hoc*, responsabilă de verificarea integrității acestor candidați.

8. În procesul elaborării proiectului Legii în discuție, ministrul Justiției i-a solicitat Comisiei de la Veneția o opinie referitoare la acesta.

9. Astfel, la 13 decembrie 2021, Comisia de la Veneția a adoptat Opinia CDL-AD(2021)046 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor și cu privire la modificarea unor acte normative (în continuare, *Opinia CDL-AD(2021)046*).

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

10. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 6

Separarea și colaborarea puterilor

„În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sunt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 28

Viața intimă, familială și privată

„Statul respectă și ocrotește viața intimă, familială și privată.”

Articolul 116

Statutul judecătorilor

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII LEGII NR. 26 DIN 10
MARTIE 2022 PRIVIND UNELE MĂSURI AFERENTE SELECTĂRII CANDIDAȚILOR LA
FUNCȚIA DE MEMBRU ÎN ORGANELE DE AUTOADMINISTRARE ALE JUDECĂTORILOR
ȘI PROCURORILOR

„(1) Judecătorii instanțelor judecătorești sunt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii.

[...].”

Articolul 119
Folosirea căilor de atac

„Împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și organele de stat competente pot exercita căile de atac, în condițiile legii.”

Articolul 122
Componența [Consiliului Superior al Magistraturii]

„(1) Consiliul Superior al Magistraturii este alcătuit din judecători și profesori titulari aleși pentru o durată de 4 ani.

(2) Din Consiliul Superior al Magistraturii fac parte de drept: Președintele Curții Supreme de Justiție, ministrul justiției și Procurorul General.”

[în redactarea de până la data intrării în vigoare a Legii nr. 120 din 23 septembrie 2021]

Articolul 122
Componența [Consiliului Superior al Magistraturii]

„(1) Consiliul Superior al Magistraturii este format din 12 membri: șase judecători aleși de Adunarea Generală a Judecătorilor, reprezentând toate nivelurile instanțelor judecătorești, și șase persoane care se bucură de o înaltă reputație profesională și integritate personală, cu experiență în domeniul dreptului sau în alt domeniu relevant, care nu activează în cadrul organelor puterii legislative, executive sau judecătorești și nu sunt afiliate politic.

(2) Procedura și condițiile de alegere, numire și încetare a mandatului membrilor Consiliului Superior al Magistraturii sunt stabilite de lege. Membrii Consiliului Superior al Magistraturii pot fi revocați, în condițiile legii.

(3) Candidații la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii care nu fac parte din rândul judecătorilor sunt selectați prin concurs, în baza unei proceduri transparente, în bază de merit, și sunt numiți de Parlament cu votul a trei cincimi din deputații aleși.

(4) Dacă numirea candidaților care nu fac parte din rândul judecătorilor la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii în condițiile alineatului (3) a eșuat, procedura și condițiile de numire a acestora sunt stabilite de lege.

(5) Membrii Consiliului Superior al Magistraturii sunt aleși sau numiți pentru un mandat de 6 ani, fără posibilitatea de a deține două mandate.”

[în redactarea după intrarea în vigoare a Legii nr. 120 din 23 septembrie 2021, 1 aprilie 2022]

Articolul 123
Atribuțiile [Consiliului Superior al Magistraturii]

„(1) Consiliul Superior al Magistraturii asigură numirea, transferarea, detașarea, promovarea în funcție și aplicarea de măsuri disciplinare față de judecători. Consiliul Superior al Magistraturii își exercită atribuțiile în mod direct sau prin intermediul organelor sale specializate.

(2) Modul de organizare și funcționare al Consiliului Superior al Magistraturii se stabilește prin lege organică.”

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII LEGII NR. 26 DIN 10
MARTIE 2022 PRIVIND UNELE MĂSURI AFERENTE SELECTĂRII CANDIDAȚILOR LA
FUNCTIA DE MEMBRU ÎN ORGANELE DE AUTOADMINISTRARE ALE JUDECĂTORILOR
ȘI PROCURORILOR

Articolul 136
Structura [Curții Constituționale]

„[...]”

(2) Doi judecători sunt numiți de Parlament, doi de Guvern și doi de Consiliul Superior al Magistraturii.”

11. Prevederile relevante ale Legii nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor sunt următoarele:

Articolul 1
Obiectul legii

„Prezenta lege reglementează raporturile juridice aferente procedurii de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, al Consiliului Superior al Procurorilor, precum și a candidaților la funcția de membru în organele specializate ale acestora, ca etapă obligatorie a procesului de selectare a candidaților și de alegere sau numire a acestora în funcțiile respective.”

Articolul 14
Contestarea deciziei Comisiei de evaluare

„(1) Decizia Comisiei de evaluare poate fi contestată de către candidatul evaluat în termen de 5 zile de la data recepționării de către acesta a deciziei motivate, fără respectarea procedurii prealabile.

(2) Candidatul evaluat poate contesta decizia defavorabilă a Comisiei de evaluare la Curtea Supremă de Justiție, în cadrul căreia se instituie un complet de judecată special compus din 3 judecători și un judecător supleant. Judecătorii și judecătorul supleant sunt desemnați de președintele Curții Supreme de Justiție și **confirmați prin decret al Președintelui Republicii Moldova.**

(3) **Președintele Republicii Moldova poate respinge motivat candidaturile judecătorilor desemnați de președintele Curții Supreme de Justiție. În acest caz, președintele Curții Supreme de Justiție va desemna alți judecători din cadrul Curții Supreme de Justiție pentru a fi incluși în componența completului de judecată special.**

[...]”

Articolul 15
Dispoziții finale

„(1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și se aplică până la 31 decembrie 2022. În perioada de aplicare a prezentei legi, normele altor acte normative cu forță juridică egală sau inferioară se aplică în măsura în care nu contravin prevederilor acesteia.

[...]”

(11) Prin derogare de la prevederile art.9 alin.(1) din Legea nr.947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii și prevederile art.73 alin.(1) din Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură, mandatele membrilor Consiliului Superior al Magistraturii și ai Consiliului Superior al Procurorilor, cu excepția mandatelor membrilor de drept, se prelungesc, prin extindere, până la ocuparea funcției de către succesorii de competență.

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII LEGII NR. 26 DIN 10
MARTIE 2022 PRIVIND UNELE MĂSURI AFERENTE SELECTĂRII CANDIDAȚILOR LA
FUNCȚIA DE MEMBRU ÎN ORGANELE DE AUTOADMINISTRARE ALE JUDECĂTORILOR
ȘI PROCURORILOR

(12) Pentru perioada de timp de până la data întrunirii legale a noii componente a Consiliului Superior al Magistraturii și a Consiliului Superior al Procurorilor, pentru a nu admite disfuncționalități în exercitarea de către consiliile menționate a atribuțiilor stabilite prin Constituția Republicii Moldova, hotărârile acestor consilii vor fi adoptate în conformitate cu dispozițiile Codului administrativ ce reglementează emiterea actelor administrative.”

12. Prevederile relevante ale Legii nr. 947 din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii sunt următoarele:

Articolul 15
Ședințele

„[...]”

(2) Ședința Consiliului Superior al Magistraturii este deliberativă dacă la ea participă cel puțin două treimi din membrii lui.

[...]”

Articolul 24
Adoptarea de hotărâri

„(1) Consiliul Superior al Magistraturii adoptă hotărâri cu votul deschis al majorității membrilor săi, cu excepția cazului prevăzut la art.19 alin.(4). La adoptarea hotărârilor cu privire la cariera judecătorilor, răspunderea disciplinară a acestora, sancționarea și eliberarea din funcție a judecătorilor, membrii de drept ai Consiliului Superior al Magistraturii participă fără drept de vot.”

[...]”

13. Prevederile relevante ale Codului administrativ, adoptat prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018, sunt următoarele:

Articolul 133
Cvorumul

„(1) Cvorumul reprezintă numărul minim necesar de membri prevăzut de lege pentru întrunirea valabilă a unui organ colegial sau emiterea unui act administrativ individual.

(2) Organul colegial acționează legal dacă sunt prezenți jumătate plus unul din membrii săi, cu excepția cazurilor în care legea prevede altfel.”

Articolul 134
Majoritatea

„Majoritatea reprezintă numărul minim de voturi ale membrilor organului colegial necesar conform legii pentru ca un act administrativ individual să poată fi emis.”

Articolul 135
Tipuri de majoritate

„(1) Majoritatea poate fi: simplă, absolută sau calificată.

(2) Majoritatea simplă reprezintă cel puțin jumătate plus unu din numărul membrilor prezenți.

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII LEGII NR. 26 DIN 10 MARTIE 2022 PRIVIND UNELE MĂSURI AFERENTE SELECTĂRII CANDIDAȚILOR LA FUNCȚIA DE MEMBRU ÎN ORGANELE DE AUTOADMINISTRARE ALE JUDECĂTORILOR ȘI PROCURORILOR

(3) Majoritatea absolută reprezintă cel puțin jumătate plus unu din numărul membrilor organului colegial.

(4) Majoritatea calificată reprezintă orice proporție mai mare decât majoritatea absolută, raportată la numărul total de membri ai organului colegial.

(5) Dacă pentru emiterea unui act administrativ individual de către un organ colegial legea nu prevede în mod expres majoritatea necesară, se aplică regula majorității simple.

(6) Orice abținere de la vot este considerată drept vot negativ.

(7) În caz de paritate de voturi, procedura de votare se va repeta. Dacă egalitatea de voturi se înregistrează repetat, actul administrativ individual se consideră respins.”

14. Prevederile relevante ale Legii nr. 47 din 10 martie 2022 pentru modificarea articolului 13 din Legea nr.154/2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor, sunt următoarele:

„**Art.II.** – (1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(2) În termen de 15 zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi, la cererea judecătorilor care cad sub incidența prezentului alineat, Consiliul Superior al Magistraturii va înainta Președintelui Republicii Moldova propunerile de numire în funcție până la atingerea plafonului de vârstă pentru:

a) judecătorii al căror termen inițial de numire în funcție a expirat la data intrării în vigoare a prezentei legi, dar nu au fost supuși evaluării extraordinare a performanțelor, prevăzută la art.13 alin.(4) lit.a) din Legea nr.154/2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor;

b) judecătorii al căror termen inițial de numire în funcție va expira până la data de 1 aprilie 2022.

(3) La înaintarea propunerilor prevăzute la alin.(2) din prezentul articol se va ține cont de rezultatele evaluării periodice a performanțelor judecătorilor respectivi, efectuată o dată la 3 trei ani, conform prevederilor art.13 alin.(2) din Legea nr.544/1995 cu privire la statutul judecătorului și ale Legii nr.154/2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor.

(4) Judecătorii prevăzuți la alin.(2) care, până la data intrării în vigoare a prezentei legi, nu au fost supuși niciunei evaluări periodice sau extraordinare a performanțelor vor fi înaintați pentru numire în funcție până la atingerea plafonului de vârstă după constituirea Consiliului Superior al Magistraturii plenipotențiar.”

ÎN DREPT

A. ADMISIBILITATEA

15. Prin decizia sa din 29 martie 2022, Curtea a verificat respectarea, în prezenta cauză, a condițiilor de admisibilitate a unei sesizări, stabilite în jurisprudența sa constantă.

16. În conformitate cu articolele 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, deputații au prerogativa sesizării Curții Constituționale

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII LEGII NR. 26 DIN 10
MARTIE 2022 PRIVIND UNELE MĂSURI AFERENTE SELECTĂRII CANDIDAȚILOR LA
FUNCȚIA DE MEMBRU ÎN ORGANELE DE AUTOADMINISTRARE ALE JUDECĂTORILOR
ȘI PROCURORILOR

17. Curtea a reținut că obiectul sesizării îl constituie Legea nr. 26 din 10 martie 2022. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor ține de competența Curții Constituționale.

18. Legea contestată nu a făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

19. Autorul sesizării a susținut că legea contestată contravine articolelor 6 [*separația și colaborarea puterilor*], 23 [*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*], 28 [*viața intimă, familială și privată*], 116 [*statutul judecătorilor*], 119 [*folosirea căilor de atac*] și 122 [*componența Consiliului Superior al Magistraturii*] din Constituție.

20. Cu privire la incidența articolelor 6 și 116, autorul sesizării a menționat că, prin instituirea comisiei de evaluare a magistraților, ai cărei membri sunt numiți de Parlament, s-ar încălca principiul separației puterilor în stat și principiul independenței judecătorilor.

21. Curtea nu a considerat justificate argumentele, pentru că Legea nr. 26 din 10 martie 2022 nu-și propune evaluarea magistraților, așa cum afirmă autorul sesizării. Legea în discuție are ca obiect de reglementare evaluarea integrității candidaților la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, al Consiliului Superior al Procurorilor, precum și a candidaților la funcția de membru în organele specializate ale acestora.

22. Comisia de la Veneția a subliniat că verificarea integrității candidaților la funcțiile de membri ai Consiliului Superior al Magistraturii, Consiliului Superior al Procurorilor și organelor specializate ale acestora reprezintă un proces de filtrare și nu un proces de verificare judiciară. Dacă această măsură este implementată în modul corespunzător, ea ar putea realiza un echilibru corect între beneficii, *i.e.* sporirea încrederii în sistemul judecătoresc, și dezavantaje (Opinia CDL-AD(2021)046, §§ 14, 43).

23. De asemenea, Comisia de la Veneția a menționat în Opinia CDL-AD(2021)046 că testul de integritate nu-i vizează pe judecători și pe procurori în legătură cu rolurile lor de judecători sau procurori și, prin urmare, nu pune în discuție independența funcției lor (§ 15). Din acest motiv, Curtea reține că evaluarea prealabilă a integrității candidaților la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, al Consiliului Superior al Procurorilor, precum și a candidaților la funcția de membru în organele specializate ale acestora nu interferează, *per se*, cu principiul independenței justiției și cu principiul separației puterilor în stat.

24. Din acest motiv, Curtea nu a reținut incidența articolelor 6 și 116 din Constituție în raport cu critica formulată de autorul sesizării față de existența în sine a mecanismului de verificare în discuție.

25. Totuși, Curtea a observat că autorul sesizării a susținut incidența articolelor 6 și 116 din Constituție în raport cu soluția legislativă prevăzută la articolul 14 alineatele (2) și (3) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, potrivit căreia Președintele Republicii Moldova confirmă prin decret componența completului de judecată care deține competența soluționării contestațiilor formulate împotriva deciziilor Comisiei de evaluare. Aceste prevederi mai stabilesc că Președintele Republicii Moldova poate respinge motivat

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII LEGII NR. 26 DIN 10
MARTIE 2022 PRIVIND UNELE MĂSURI AFERENTE SELECTĂRII CANDIDAȚILOR LA
FUNCȚIA DE MEMBRU ÎN ORGANELE DE AUTOADMINISTRARE ALE JUDECĂTORILOR
ȘI PROCURORILOR

candidaturile judecătorilor desemnați de Președintele Curții Supreme de Justiție. În acest caz, Președintele Curții Supreme de Justiție va desemna alți judecători din cadrul Curții Supreme de Justiție pentru a fi incluși în componența completului de judecată special.

26. Curtea Europeană a stabilit în jurisprudența sa referitoare la articolul 6 § 1 din Convenție că tribunalele trebuie să se bucure de independență, în special în relația lor cu executivul, cu legislativul și cu părțile procesului. Pentru a stabili dacă un tribunal se bucură de independență, Curtea Europeană are în vedere factori ca modalitatea de desemnare și durata mandatului membrilor săi, existența protecției împotriva presiunilor externe și chestiunea existenței unei aparențe de independență a entității (a se vedea, *e.g.*, *Denisov v. Ucraina* [MC], 25 septembrie 2018, § 60 și *Xhoxhaj v. Albania*, 9 februarie 2021, § 289).

27. Curtea a notat că, odată numiți în funcție, judecătorii se bucură de prezumția independenței și că sunt liberi de orice presiune sau influență atunci când își exercită rolul jurisdicțional. Curtea a admis că acordarea către Președintele Republicii a competenței de respingere a candidaturilor judecătorilor desemnați de Președintele Curții Supreme de Justiție pentru examinarea contestațiilor împotriva Comisiei de evaluare, urmată de desemnarea altor candidați care vor fi confirmați de Președintele Republicii, face incidente principiile separației puterilor în stat și independenței judecătorilor. Participarea Președintelui Republicii Moldova la formarea completului de judecată care trebuie să soluționeze cauze concrete care vizează cariera și reputația persoanelor poate crea aparența că judecătorii desemnați nu sunt liberi de orice influență.

28. Din acest motiv, Curtea a reținut că sesizarea pretinde o examinare în fond a textului „și confirmați prin decret al Președintelui Republicii Moldova” din articolul 14 alin. (2) și a articolului 14 alin. (3) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022.

29. Cu privire la incidența articolului 119 din Constituție, Curtea a reiterat că nicio prevedere din Constituție nu reglementează dreptul la exercitarea căilor de atac în orice cauză. În același registru, Curtea a notat că articolul 119 din Constituție stabilește că părțile interesate pot exercita căile de atac împotriva hotărârilor judecătorești în condițiile legii (DCC nr. 77 din 1 iunie 2021, § 25; DCC nr. 16 din 15 februarie 2022, § 37). Dreptul la un dublu grad de jurisdicție garantat de articolul 2 § 1 din Protocolul nr. 7 la Convenția Europeană se referă doar la materia penală.

30. Cu privire la incidența articolului 28 din Constituție, Curtea a constatat că autorul sesizării a susținut, pur și simplu, că legea contestată poate încălca dreptul la respectarea vieții private, fără a detalia și fără a explica pretinsul caracter nejustificat al ingerinței în dreptul la viața privată. În raport cu această normă constituțională, Curtea a reținut că autorul nu a îndeplinit condiția motivării sesizării, care este stabilită la articolele 24 alin. (2) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 39 din Codul jurisdicției constituționale.

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII LEGII NR. 26 DIN 10
MARTIE 2022 PRIVIND UNELE MĂSURI AFERENTE SELECTĂRII CANDIDAȚILOR LA
FUNCȚIA DE MEMBRU ÎN ORGANELE DE AUTOADMINISTRARE ALE JUDECĂTORILOR
ȘI PROCURORILOR

31. Autorul sesizării a afirmat aplicabilitatea articolului 122 din Constituție care se referă la componența Consiliului. Curtea nu a putut identifica incidența acestui articol în raport cu normele de bază ale Legii nr. 26 din 10 martie 2022, pentru că legea în discuție nu afectează componența Consiliului Superior al Magistraturii sau echilibrul dintre numărul membrilor judecători și cel al non-judecătorilor.

32. Totuși, Curtea a observat că articolul 122 din Constituție este aplicabil în privința unor dispoziții finale ale legii. Potrivit articolului 15 alin. (12) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, pentru perioada de timp de până la data întrunirii legale a noii componente a Consiliului Superior al Magistraturii și a Consiliului Superior al Procurorilor, pentru a nu admite disfuncționalități în exercitarea de către consiliile menționate a atribuțiilor stabilite prin Constituția Republicii Moldova, hotărârile acestor consilii vor fi adoptate în conformitate cu dispozițiile Codului administrativ ce reglementează emiterea actelor administrative.

33. Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii prevede la articolul 15 alin. (2) că ședința Consiliului Superior al Magistraturii este deliberativă dacă la aceasta participă cel puțin două treimi din membrii lui. În continuare, articolul 24 alin. (1) din aceeași lege stabilește că Consiliul Superior adoptă hotărâri cu votul deschis al majorității membrilor săi, cu excepția cazului prevăzut la articolul 19 alin.(4). La adoptarea hotărârilor cu privire la cariera judecătorilor, răspunderea disciplinară a acestora, sancționarea și eliberarea din funcție a judecătorilor, membrii de drept ai Consiliului Superior al Magistraturii participă fără drept de vot.

34. Curtea reține că prevederile articolului 15 alin. (12) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 ar putea fi interpretate în sensul în care suspendă aplicabilitatea regulii speciale a cvorumului de două treimi din membri și regula potrivit căreia Consiliul Superior al Magistraturii adoptă hotărâri cu votul majorității membrilor săi. Suspendarea aplicabilității prevederilor referitoare la procedura de adoptare a hotărârilor de către Consiliul Superior al Magistraturii ar putea conduce la aplicabilitatea regulii generale de emitere a actelor administrative individuale reglementată de Codul administrativ. În acest sens, articolul 133 alin. (2) din Cod stabilește, ca regulă generală, că organul colegial acționează legal dacă sunt prezenți jumătate plus unul din membri săi, iar articolul 135 alineatele (2) și (5) stabilește regula generală a majorității simple (voturile a jumătate plus unu din numărul membrilor prezenți) pentru emiterea actelor administrative individuale.

35. Curtea constată că suspendarea aplicabilității normelor speciale cu privire la procedura de adoptare a hotărârilor de Consiliul Superior al Magistraturii în favoarea aplicabilității normelor generale ale Codului administrativ ar putea perturba echilibrul între condiția asigurării independenței judecătorilor și condiția evitării autoguvernării corporatiste în cadrul Consiliului Superior al Magistraturii. Consiliul ar putea adopta inclusiv hotărâri referitoare la cariera judecătorilor doar cu votul membrilor judecători, dat fiind faptul că, la data intrării în vigoare a legii în discuție, componența Consiliului Superior al Magistraturii nu era una completă.

36. Astfel, Curtea a conchis că articolul 15 alin. (12) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 reclamă o examinare în fond, prin prisma articolului 122 din Constituție, pentru a se verifica dacă nu este lezat echilibrul corect din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii.

37. Curtea a observat că autorul excepției a pretins încălcarea articolului 23 din Constituție. Pentru a fi aplicabil acest articol, autorul trebuie să demonstreze, în mod argumentat, existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție (a se vedea DCC nr. 16 din 15 februarie 2022, § 26). Totuși, în această cauză, autorul sesizării nu a demonstrat existența unor ingerințe în drepturile fundamentale în raport cu normele pe care le consideră că nu sunt conforme cu exigențele calității legii.

38. În contextul celor menționate, Curtea a reținut că textul „și confirmați prin decret al Președintelui Republicii Moldova” din articolul 14 alin. (2) și articolul 14 alin. (3) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 pretind o examinare în fond, prin prisma articolelor 6 și 116 din Constituție. De asemenea, articolul 15 alin. (12) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 urmează a fi examinat în fond, prin prisma articolului 122 din Constituție.

B. FONDUL CAUZEI

A. Argumentele autorului sesizării

39. Autorul sesizării a menționat că prin instituirea comisiei de evaluare a magistraților, ai cărei membri sunt numiți de Parlament, se încalcă principiul separației puterilor în stat și principiul independenței judecătorilor, stabilite în articolele 6 și 116 din Constituție.

40. De asemenea, bazându-se pe articolele 6 și 116 din Constituție, autorul sesizării a criticat soluția legislativă prevăzută la articolul 14 alineatele (2) și (3) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022. Potrivit acestei norme, candidatul evaluat poate contesta decizia defavorabilă a Comisiei de evaluare la Curtea Supremă de Justiție, în cadrul căreia se instituie un complet special de judecată compus din trei judecători și un judecător supleant. Judecătorii și judecătorul supleant sunt desemnați de Președintele Curții Supreme de Justiție și sunt confirmați prin decret al Președintelui Republicii Moldova. Președintele Republicii Moldova poate respinge motivat candidaturile judecătorilor desemnați de Președintele Curții Supreme de Justiție. În acest caz, Președintele Curții Supreme de Justiție va desemna alți judecători din cadrul Curții Supreme de Justiție pentru a fi incluși în componența completului de judecată special.

41. În opinia autorului, legislatorul i-a oferit Președintelui Republicii Moldova competența de a decide cu privire la formarea completului de judecată care trebuie să soluționeze contestațiile formulate împotriva Comisiei de evaluare, fapt incompatibil cu principiul separației puterilor în stat și principiul independenței judecătorilor.

42. De asemenea, potrivit autorului sesizării, prevederile articolului 14 alineatele (2) și (9) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 ar fi contrare

articolului 119 din Constituție, pentru că nu stabilesc două grade de jurisdicție pentru examinarea contestațiilor formulate împotriva Comisiei de evaluare.

43. Autorul sesizării a menționat că mecanismul de evaluare care a fost introdus prin legea contestată ar fi contrar articolului 28 din Constituție care garantează dreptul la viața privată.

44. Autorul sesizării a susținut incidența articolului 122 din Constituție, afirmând că, potrivit bunelor practici europene, chestiunile cu privire la cariera judecătorilor trebuie să fie soluționate de instituții independente de tipul Consiliului Superior al Magistraturii.

45. De asemenea, autorul sesizării pretinde că mai multe norme din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 nu sunt conforme cu normele de tehnică legislativă și cu exigențele calității legii. Astfel, în opinia sa, normele legale ar fi contrare articolului 23 din Constituție.

46. În suplimentul depus la Curtea Constituțională în 30 martie 2022, autorul sesizării a criticat prevederile articolului 15 alin. (12) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022. În opinia sa, aceste dispoziții au ca obiect derogarea de la cerințele cvorumului și a majorității stabilite în Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii în favoarea aplicării regulilor din Codul administrativ. Prin efectul acestei norme a fost redusă cerința cvorumului pentru a considera deliberativă ședința Consiliului Superior al Magistraturii. Potrivit autorului sesizării, articolul 15 alin. (12) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 aduce atingere procedurii organizării și funcționării organului de autoadministrare judecătorească care are un mandat expirat.

B. Argumentele autorităților și ale organizațiilor care și-au prezentat opiniile

47. Parlamentul a susținut că sesizarea în discuție nu îndeplinește cerința motivării și, prin urmare, trebuie să fie declarată inadmisibilă.

48. În opinia sa scrisă, Parlamentul a notat că Legea nr. 26 din 10 martie 2022 a fost elaborată cu consultarea Comisiei de la Veneția, a membrilor societății civile și a judecătorilor și procurorilor. Parlamentul a menționat că mecanismul de *pre-vetting* nu încalcă principiile separației puterilor în stat și al independenței justiției, pentru că testarea integrității candidaților la funcțiile de membri ai organelor de autoadministrare ale puterii judecătorești nu atentează la mandatul de judecător.

49. De asemenea, potrivit Parlamentului, Legea nr. 26 din 10 martie 2022 nu instituie ingerințe nejustificate în dreptul la viața privată a persoanelor.

50. Cu privire la pretinsa neconstituționalitate a articolului 15 alin. (12) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, Parlamentul a menționat că, de vreme ce Constituția nu stabilește vreo condiție cu privire la cvorum și la modul de adoptare a hotărârilor de către Consiliul Superior al Magistraturii, Parlamentul poate să reglementeze aceste aspecte prin lege organică.

51. În opinia Guvernului, sesizarea nu este argumentată în modul corespunzător.

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII LEGII NR. 26 DIN 10
MARTIE 2022 PRIVIND UNELE MĂSURI AFERENTE SELECTĂRII CANDIDAȚILOR LA
FUNCȚIA DE MEMBRU ÎN ORGANELE DE AUTOADMINISTRARE ALE JUDECĂTORILOR
ȘI PROCURORILOR

52. Guvernul a notat că Legea nr. 26 din 10 martie 2022 nu urmărește evaluarea activității magistraților, ci evaluarea candidaților la funcțiile de membri în organele de autoadministrare ale puterii judecătorești, fapt care nu atentează la mandatul de judecător. Din acest motiv, Guvernul consideră că Legea nr. 26 din 10 martie 2022 nu afectează principiul separației puterilor în stat și principiul independenței judecătorilor.

53. Cu privire la pretinsa neconstituționalitate a articolului 14 alineatele (2) și (3) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, Guvernul a susținut că în procesul de constituire a completului de judecată care deține competența soluționării contestațiilor formulate împotriva deciziilor Comisiei de evaluare s-a urmărit implicarea puterii judecătorești și a puterii executive. Partajarea atribuțiilor Președintelui Curții Supreme de Justiție și ale Președintelui Republicii Moldova în vederea formării completului de judecată asigură conlucrarea puterilor.

54. În opinia Guvernului, Legea nr. 26 din 10 martie 2022 nu instituie ingerințe nejustificate în dreptul la viața privată a persoanelor.

55. Referitor la articolul 15 alin. (12) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, Guvernul a relevat că articolul 15 alin. (12) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 stabilește că până la data întrunirii legale a noii componente a Consiliului Superior al Magistraturii, hotărârile Consiliului vor fi adoptate în conformitate cu dispozițiile Codului administrativ. Totuși, regulilor generale de emitere a actelor administrative din Codul administrativ nu pot fi aplicate dacă există norme speciale. În cazul în discuție, Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii conține norme speciale în raport cu Codul administrativ și, prin urmare, trebuie aplicate prevederile Legii cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii. Cu alte cuvinte, articolul 15 alin. (12) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 a creat un cerc vicios.

56. În opinia sa scrisă, Președintele Republicii Moldova relevă că sesizarea nu îndeplinește cerința motivării și, prin urmare, trebuie să fie declarată inadmisibilă.

57. Consiliul Superior al Magistraturii a menționat în opinia sa că evaluarea candidaților la funcțiile de membri în organele de autoadministrare a puterii judecătorești nu afectează principiul separației puterilor în stat și independența judecătorilor. Testul de integritate stabilit de Legea nr. 26 din 10 martie 2022 nu-i vizează pe judecători în legătură cu rolul lor de judecători, ci în legătură cu statutul de candidați în organele de autoadministrare ale puterii judecătorești.

58. De asemenea, Consiliul Superior al Magistraturii a notat că, potrivit articolului 15 alin. (12) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, pentru perioada de timp de până la data întrunirii legale a noii componente a Consiliului Superior al Magistraturii, pentru a nu admite disfuncționalități în exercitarea de către Consiliu a atribuțiilor stabilite prin Constituția Republicii Moldova, hotărârile sale vor fi adoptate în conformitate cu dispozițiile Codului administrativ ce reglementează emiterea actelor administrative. Potrivit Consiliului Superior al Magistraturii, aceste prevederi urmăresc scopul asigurării continuității exercitării atribuțiilor de către Consiliu. De asemenea,

în opinia sa scrisă, Consiliul Superior al Magistraturii a notat că, până la data întrunirii legale a noii componente, componenta actuală a Consiliului și-a propus să nu examineze chestiuni care țin de cariera judecătorilor.

59. Consiliul Superior al Magistraturii consideră că declararea neconstituționalității articolului 15 alin. (12) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 ar conduce la blocarea activității instituției și, în mod implicit, la afectarea independenței justiției.

60. Institutul pentru Politici și Reforme Europene i-a prezentat Curții opinia sa în care a menționat că prevederile Legii nr. 26 din 10 martie 2022 sunt conforme cu Constituția. În opinia Institutului pentru Politici și Reforme Europene, legea contestată nu afectează principiul separației puterilor în stat, pentru că aceasta urmărește doar evaluarea candidaților la funcțiile de membri în organele de autoadministrare ale puterii judecătorești și procuraturii.

61. De asemenea, Institutul pentru Politici și Reforme Europene a menționat că Legea nr. 26 din 10 martie 2022 nu instituie ingerințe nejustificate în dreptul la viața privată a candidaților sau a rudelor candidaților la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, al Consiliului Superior al Procurorilor, precum și a candidaților la funcția de membru în organele specializate ale acestora.

62. Cu privire la atribuția Președintelui Republicii Moldova de a confirma componenta completului de judecată care deține competența soluționării contestațiilor formulate împotriva deciziilor Comisiei de evaluare, Institutul pentru Politici și Reforme Europene a notat că acest mecanism asigură respectarea principiului *checks and balances*.

C. Aprecierea Curții

1) Cu privire la constituționalitatea prevederilor articolului 14 alineatele (2) și (3) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022

1.1. Principii generale

63. Curtea reține că dispozițiile constituționale privind separația puterilor în stat (articolul 6), privind independența, imparțialitatea și inamovibilitatea judecătorilor instanțelor judecătorești (articolul 116 alin.(1)), privind stabilirea prin lege organică a organizării instanțelor judecătorești, a competenței acestora și a procedurii de judecată (articolul 115 alin.(4)) definesc statutul juridic al judecătorului în Republica Moldova și subliniază calitatea justiției de ramură independentă și imparțială a puterii de stat. Pentru a-și putea realiza competențele, puterea judecătorească trebuie să fie independentă față de puterile legislative și executive, fapt care implică libertate față de orice influență care poate fi exercitată de acestea din urmă.

64. De asemenea, în jurisprudența sa, Curtea a reținut că judecătorii trebuie să ia decizii în deplină libertate și să acționeze fără restricție și fără a fi supuși unor influențe, incitări, presiuni, amenințări sau intervenții ilegale, directe sau indirecte, indiferent din partea cărei persoane vin și de motivul de la baza lor. În calitate de deținător al autorității judecătorești, judecătorul

trebuie să-și poată exercita funcția în deplină independență în raport cu toate constrângerile de natură socială, economică și politică, chiar și în raport cu alți judecători și în raport cu administrația judecătorească (a se vedea HCC nr. 2 din 9 februarie 2016, § 97; HCC nr. 7 din 24 martie 2020, § 38).

65. Curtea Europeană a precizat că simpla numire în funcție a judecătorilor de către un membru al executivului nu creează, în sine, o dependență, dacă, odată numiți, acești judecători nu sunt supuși presiunilor sau instrucțiunilor în exercitarea funcției lor judiciare (a se vedea *Thiam v. Franța*, 18 octombrie 2018, §§ 80-82).

66. Atunci când examinează dacă un tribunal poate fi considerat independent, Curtea Europeană ține cont și de aparențe. Cu privire la existența unei aparențe de independență, punctul de vedere al unei părți este important, însă nu are un rol decisiv. Curtea Europeană analizează aparența independenței unui tribunal din perspectiva unui „observator obiectiv” (*Clarke v. Regatul Unit* (dec.), 25 august 2005; *Grace Gatt v. Malta*, 8 octombrie 2019, § 85).

1.2. Aplicarea principiilor în prezenta cauză

67. Articolul 14 alineatele (1)-(3) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 stabilește că decizia Comisiei de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor poate fi contestată de către candidatul evaluat în termen de cinci zile de la data recepționării de către acesta a deciziei motivate, fără respectarea procedurii prealabile. Candidatul evaluat poate contesta decizia defavorabilă a Comisiei de evaluare la Curtea Supremă de Justiție, în cadrul căreia se instituie un complet de judecată special compus din trei judecători și un judecător supleant. Judecătorii și judecătorul supleant sunt desemnați de președintele Curții Supreme de Justiție și sunt confirmați prin decret al Președintelui Republicii Moldova. Președintele Republicii Moldova poate respinge motivat candidaturile judecătorilor desemnați de președintele Curții Supreme de Justiție. În acest caz, președintele Curții Supreme de Justiție va desemna alți judecători din cadrul Curții Supreme de Justiție pentru a fi incluși în componența completului de judecată special.

68. Din analiza acestor prevederi rezultă că legislatorul i-a acordat Președintelui Republicii, care este un exponent al puterii executive, competența de a confirma și de a respinge candidaturile judecătorilor desemnați de Președintele Curții Supreme de Justiție pentru examinarea contestațiilor împotriva Comisiei de evaluare. Respingerea candidaturilor judecătorilor de către Președintele Republicii este urmată de desemnarea altor candidați, care, de asemenea, vor fi confirmați de Președintele Republicii.

69. Această soluție legislativă nu este conformă cu principiul separației puterilor în stat, pentru că admite ingerința nejustificată a unei autorități care face parte din puterea executivă în administrarea justiției. În acest context, în jurisprudența sa, Curtea a notat că intervenția unei instituții care nu face parte din puterea judecătorească în problemele administrative ale puterii judecătorești este inacceptabilă din perspectiva principiilor separației

puterilor și al buneii-administrării a justiției (a se vedea HCC nr. 32 din 5 decembrie 2017, § 108).

70. Mai mult, această soluție legislativă nu este conformă nici cu principiul independenței judecătorilor. Din punctul de vedere al unui observator obiectiv, examinarea contestațiilor formulate împotriva deciziilor Comisiei de evaluare de un complet de judecată format doar din judecători care au fost confirmați de Președintele Republicii ar putea trezi dubii referitoare la independența judecătorilor. Un astfel de mecanism ar putea crea percepția că judecătorii confirmați de Președintele Republicii acționează sub autoritatea acestuia.

71. Din aceste motive, Curtea consideră că textul „și confirmați prin decret al Președintelui Republicii Moldova” din articolul 14 alin. (2) și articolul 14 alin. (3) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 contravin articolelor 6 și 116 din Constituție.

2) Cu privire la constituționalitatea dispozițiilor articolului 15 alin. (12) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022

2.1. Principii generale

72. În jurisprudența sa, Curtea a subliniat importanța distribuirii mandatelor membrilor Consiliului Superior al Magistraturii între judecători și non-judecători, astfel încât să fie asigurat un echilibru între condiția asigurării independenței judecătorilor și condiția evitării autoguvernării corporatiste în cadrul Consiliului Superior al Magistraturii (a se vedea Avizele Curții Constituționale nr. 1 din 22 septembrie 2020, § 125, și nr. 2 din 3 decembrie 2020, § 82).

73. Concluzia Curții cu privire la acest aspect se bazează, în principal, pe bunele practici europene. În acest context, cu referire la ponderea judecătorilor în componența Consiliului Superior al Magistraturii, Comisia de la Veneția susține că o parte substanțială sau majoritatea membrilor Consiliului Judiciar trebuie să fie aleasă de judecătorii înșiși (Raportul privind numirile judecătorilor, CDL-AD(2007)028, § 50). În același timp, în viziunea Comisiei de la Veneția, pentru a se evita corporatismul și politizarea, este necesară monitorizarea sistemului judiciar prin intermediul membrilor non-judecători ai Consiliului.

74. Doar o metodă echilibrată de numire a membrilor Consiliului Superior al Magistraturii poate garanta independența sistemului judiciar. Corporatismul ar trebui ponderat prin participarea unor persoane care aparțin altor profesii juridice și care au legătură cu domeniul justiției, *e.g.* avocați, procurori, notari, profesori de drept și membri ai societății civile (a se vedea Opinia CDL-AD(2018)003-e, § 56).

2.2. Aplicarea principiilor în prezenta cauză

75. La §§ 34-36 *supra*, Curtea a constatat că prevederile articolului 15 alin. (12) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 ar putea perturba echilibrul

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII LEGII NR. 26 DIN 10
MARTIE 2022 PRIVIND UNELE MĂSURI AFERENTE SELECTĂRII CANDIDAȚILOR LA
FUNCȚIA DE MEMBRU ÎN ORGANELE DE AUTOADMINISTRARE ALE JUDECĂTORILOR
ȘI PROCURORILOR

între condiția asigurării independenței judecătorilor și condiția evitării autogovernării corporatiste în cadrul Consiliului Superior al Magistraturii. Aceste prevederi stabilesc că, pentru perioada de timp de până la data întrunirii legale a noii componente a Consiliului Superior al Magistraturii și a Consiliului Superior al Procurorilor, pentru a nu permite disfuncționalități în exercitarea de către consiliile menționate a atribuțiilor stabilite prin Constituția Republicii Moldova, hotărârile acestor consilii vor fi adoptate în conformitate cu dispozițiile Codului administrativ ce reglementează emiterea actelor administrative.

76. Curtea menționează că analiza constituționalității acestor prevederi nu poate fi dissociată de contextul și de circumstanțele de fapt în care a fost adoptată Legea nr. 26 din 10 martie 2022.

77. La data la care a intrat în vigoare Legea nr. 26 din 10 martie 2022, Consiliul Superior al Magistraturii avea în componența sa doar 8 membri (un membru de drept, șase membri aleși din rândul judecătorilor și un membru profesor de drept titular) din numărul de 12 stabilit de legislația în vigoare la data respectivă. La 1 aprilie 2022, dată la care a intrat în vigoare Legea nr. 120 din 23 septembrie 2021 pentru modificarea Constituției Republicii Moldova, mandatele membrilor de drept din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii au încetat *ope legis*. Astfel, după 1 aprilie 2022, Consiliul are în componență 7 membri (dintre care șase sunt judecători aleși).

78. De asemenea, la data la care a intrat în vigoare Legea nr. 26 din 10 martie 2022, șase membri ai Consiliului Superior al Magistraturii aveau mandatele expirate. Din acest motiv, la articolul 15 alin. (11) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, legislatorul a stabilit că mandatele membrilor Consiliului Superior al Magistraturii și ai Consiliului Superior al Procurorilor, cu excepția mandatelor membrilor de drept, se prelungesc, prin extindere, până la ocuparea funcției de către succesorii de competență.

79. Din analiza circumstanțelor menționate rezultă că, pe baza articolului 15 alin. (12) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, legislatorul a împuternicit Consiliul Superior al Magistraturii să adopte hotărâri, care pun în aplicare atribuțiile stabilite de Constituție, în conformitate cu dispozițiile Codului administrativ care reglementează emiterea actelor administrative. Sub acest aspect, Curtea reține că atribuțiile constituționale ale Consiliului Superior al Magistraturii sunt, între altele, cele prevăzute la articolul 123 (*i.e.* numirea, transferarea, detașarea, promovarea în funcție și aplicarea de măsuri disciplinare față de judecători) și cea prevăzută la articolul 136 alin. (2) din Constituție (*i.e.* numirea a doi judecători la Curtea Constituțională).

80. Curtea observă că, potrivit articolului 133 alin. (2) din Codul administrativ, organul colegial acționează legal dacă sunt prezenți jumătate plus unu din membri, cu excepția cazurilor în care legea prevede altfel. Totodată, articolul 135 alineatele (2) și (5) din același cod stabilește regula generală a majorității simple (voturile a jumătate plus unu din numărul membrilor prezenți) pentru emiterea actelor administrative individuale, cu excepția cazurilor în care legea prevede în mod expres o altă majoritate pentru emiterea actelor.

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII LEGII NR. 26 DIN 10
MARTIE 2022 PRIVIND UNELE MĂSURI AFERENTE SELECTĂRII CANDIDAȚILOR LA
FUNCȚIA DE MEMBRU ÎN ORGANELE DE AUTOADMINISTRARE ALE JUDECĂTORILOR
ȘI PROCURORILOR

81. Analizând prevederile relevante ale Codului administrativ, Curtea constată că regulile generale prevăzute de articolele 133 alin. (2) și 135 alineatele (2) și (5) din Cod sunt aplicabile doar în situația în care alte legi speciale nu reglementează alte cerințe referitoare la cvorum și la tipul de majoritate. În acest sens, Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii stabilește norme speciale în raport cu prevederile Codului administrativ. Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii prevede la articolul 15 alin. (2) că ședința Consiliului este deliberativă dacă la aceasta participă cel puțin două treimi din membrii lui. În continuare, articolul 24 alin. (1) din aceeași lege stabilește că Consiliul adoptă hotărâri cu votul deschis al majorității membrilor săi, cu excepția cazului prevăzut la articolul 19 alin.(4).

82. Așadar, Curtea notează că articolul 15 alin. (12) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 stabilește că până la data întrunirii legale a noii componente a Consiliului Superior al Magistraturii, hotărârile Consiliului vor fi adoptate în conformitate cu dispozițiile Codului administrativ. Totuși, aplicabilitatea regulilor generale de emitere a actelor administrative din Codul administrativ sunt condiționate de lipsa unor norme speciale. În cazul în discuție, Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii conține norme speciale în raport cu Codul administrativ.

83. Curtea reține că o interpretare potrivit căreia articolul 15 alin. (12) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 constituie o normă de trimitere la o altă normă de trimitere din Codul administrativ ar fi contrară principiului *actus interpretandus este potius ut valeat quam ut pereat* (actul trebuie interpretat în sensul în care poate produce efecte, nu în sensul în care nu produce efecte). Altfel spus, o normă juridică trebuie interpretată în sensul său pozitiv, care generează efecte juridice, astfel încât rezultatul aplicării practice a normei juridice să fie cât mai aproape de finalitatea urmărită de text în contextul său.

84. Având în vedere că articolul 15 alin. (12) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 reprezintă o normă conținută în dispozițiile finale și a fost adoptată în circumstanțele în care Consiliul Superior al Magistraturii activa într-o componentă redusă, Curtea reține că aceste prevederi trebuie interpretate, mai curând, în sensul în care suspendă aplicabilitatea regulii cvorumului de două treimi din membri și a regulii potrivit căreia Consiliul Superior al Magistraturii adoptă hotărâri cu votul majorității membrilor săi, în favoarea aplicării normelor generale ale Codului administrativ.

85. Această interpretare are ca efect acordarea către Consiliul Superior al Magistraturii care funcționează cu șapte membri (dintre care șase judecători aleși), marea majoritate a acestora având mandatele expirate, a competenței de a decide cu majoritate simplă de patru voturi chestiunile care pun în aplicare atribuțiile sale constituționale.

86. Așadar, Curtea menționează că instituirea unui asemenea mecanism referitor la exercitarea atribuțiilor prevăzute la articolele 123 și 136 alin. (2) din Constituție afectează echilibrul dintre condiția asigurării independenței judecătorilor și condiția evitării autogovernării corporatiste în cadrul Consiliului Superior al Magistraturii.

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII LEGII NR. 26 DIN 10
MARTIE 2022 PRIVIND UNELE MĂSURI AFERENTE SELECTĂRII CANDIDAȚILOR LA
FUNCȚIA DE MEMBRU ÎN ORGANELE DE AUTOADMINISTRARE ALE JUDECĂTORILOR
ȘI PROCURORILOR

87. Autoguvernarea corporatistă apare în situația în care un număr redus de membri ai Consiliului care fac parte din rândul judecătorilor au competența să decidă cu privire la numirea, transferarea, detașarea, promovarea în funcție și aplicarea de măsuri disciplinare față de judecători. În acest caz, sistemul judecătoresc este lipsit de o monitorizare din partea membrilor non-judecători ai Consiliului și, prin urmare, diminuează încrederea publicului în organul de administrare a puterii judecătorești.

88. Din acest motiv, Curtea reține că textul „stabilite prin Constituția Republicii Moldova” din articolul 15 alin. (12) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 este contrar articolului 122 din Constituție. Acest fapt exclude competența Consiliului Superior al Magistraturii de a adopta, pe baza articolului 15 alin. (12) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, hotărâri care rezultă din atribuțiile prevăzute de articolele 123 și 136 alin. (2) din Constituție.

89. Până la data întrunirii legale a noii componente, pe baza articolului 15 alin. (12) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, Consiliul Superior al Magistraturii va putea adopta hotărâri care pun în aplicare atribuțiile prevăzute în Legea nr. 26 din 10 martie 2022 sau care au ca obiect administrarea treburilor curente.

90. Prin administrarea treburilor curente, Curtea are în vedere inclusiv competența Consiliului Superior al Magistraturii de a oferi acordul pentru pornirea urmăririi penale și pentru realizarea acțiunilor de urmărire penală în privința judecătorilor, cu excepția cazurilor în care judecătorii sunt suspecți de comiterea unor delictе în exercițiul funcțiilor lor legale.

91. În acest sens, Curtea menționează că judecătorii beneficiază, potrivit articolului 116 alin. (5¹) din Constituție, doar de imunitate funcțională, adică de „imunitatea fără răspundere”, care urmărește protejarea judecătorului de tragere la răspundere pentru opinia sa juridică. Imunitatea funcțională nu-i asigură judecătorului impunitatea pentru delictеle comise. Această imunitate protejează pronunțarea hotărârilor în mod independent, fapt care presupune că un judecător nu poate fi pedepsit pentru opinia juridică sau pentru concluzia la care a ajuns în procesul de luare a deciziei (a se vedea Avizul Curții Constituționale nr. 2 din 3 decembrie 2020, § 63).

92. Imunitatea prevăzută la articolul 19 alineatele (4)-(5) din Legea cu privire la statutul judecătorului reprezintă o imunitate procedurală care trebuie ridicată de Consiliul Superior al Magistraturii în situația în care un judecător este suspectat de comiterea unei infracțiuni (a se vedea Opinia *amicus curiae* a Comisiei de la Veneția nr. CDL-AD(2013)008 pentru Curtea Constituțională a Republicii Moldova privind imunitatea judecătorilor). Analizând constituționalitatea unor prevederi din articolul 19 din Legea cu privire la statutul judecătorului, Curtea a notat că, în situația în care rezultă o bănuială rezonabilă că un judecător a comis o infracțiune și nu există vreuna din circumstanțele care exclud urmărirea penală, răspunderea penală pentru infracțiunea comisă nu reprezintă un act de intervenție în activitatea și în independența judecătorilor, ci un proces legal de atragere la răspundere (HCC nr. 22 din 5 septembrie 2013, § 75).

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII LEGII NR. 26 DIN 10
MARTIE 2022 PRIVIND UNELE MĂSURI AFERENTE SELECTĂRII CANDIDAȚILOR LA
FUNCȚIA DE MEMBRU ÎN ORGANELE DE AUTOADMINISTRARE ALE JUDECĂTORILOR
ȘI PROCURORILOR

93. Prin urmare, Curtea conchide că ridicarea imunității procedurale, cu excepția situației în care unui judecător i se impută comiterea unei infracțiuni comise în exercițiul funcțiilor sale legale, rezultă din Legea cu privire la statutul judecătorului și instituie o condiție procesuală pentru pornirea urmăririi penale sau pentru efectuarea unor acțiuni de urmărire penală.

94. De asemenea, Curtea constată că amendamentele constituționale operate prin Legea nr. 120 din 23 septembrie 2021, care au intrat în vigoare la 1 aprilie 2022, au exclus termenul inițial de cinci ani de numire a judecătorilor instanțelor judecătorești prevăzut de articolul 116 alin. (2) din Constituție. În Avizul nr. 2 din 3 decembrie 2020, § 29, Curtea a notat că amendamentele în discuție urmăresc asigurarea stabilității mandatului judecătorilor până la vârsta obligatorie de pensionare. Dispozițiile finale ale Legii nr. 120 din 23 septembrie 2021 stabilesc că judecătorii al căror termen inițial de numire în funcția de judecător nu a expirat la data intrării în vigoare a legii se consideră numiți până la atingerea plafonului de vârstă prin efectul legii.

95. Totuși, Legea nr. 120 din 23 septembrie 2021 pentru modificarea Constituției nu reglementează situația judecătorilor al căror termen inițial de numire în funcția de judecător a expirat până la 1 aprilie 2022, aceștia urmând să fie confirmați în funcție de Președintele Republicii Moldova la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii.

96. Curtea a menționat *supra*, la § 76, că nu poate examina constituționalitatea prevederilor în discuție disociindu-se de circumstanțele de fapt în care a fost adoptată Legea nr. 26 din 10 martie 2022. Astfel, Curtea nu poate ignora situația unui număr mare de judecători care urmează să parcurgă procedura confirmării în funcție până la atingerea plafonului pentru limită de vârstă, o chestiune care este de notorietate în mediul juridic.

97. Curtea a menționat anterior că, prin esența preeminenței dreptului și rolul justiției într-o societate democratică, Curtea trebuie să garanteze, în cadrul competențelor care-i revin, protecția independenței judecătorilor și să asigure efectul ei deplin. Curtea precizează că o concluzie inversă ar submina încrederea în sistemul judecătoresc și ar pava calea pentru folosirea articolului 116 alin. (2) din Constituție ca subterfugiu pentru eludarea articolelor 1 alin. (3), 20 și 116 alin. (1) din Constituție (HCC nr. 38 din 7 decembrie 2021, § 80).

98. Așadar, fiind ghidată de consecințele hotărârii pe care o va pronunța, Curtea nu poate ignora această problemă stringentă pe care o remarcă. În eventualitatea în care nu s-ar pronunța în această privință, Curtea ar lăsa nerezolvată o situație cu efecte directe pentru judecarea cauzelor într-un termen rezonabil, pentru volumul crescut de muncă al judecătorilor care se află în exercițiul funcției și pentru bugetul de stat din care sunt plătite salariile judecătorilor care nu au fost confirmați în funcție până la atingerea plafonului de vârstă, ce remunerează o activitate care le-a fost suspendată.

99. În Hotărârea nr. 38 din 7 decembrie 2021, Curtea a reținut că competența Consiliului Superior al Magistraturii de a numi judecătorii în funcție până la atingerea plafonului de vârstă putea fi dedusă pe baza

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII LEGII NR. 26 DIN 10
MARTIE 2022 PRIVIND UNELE MĂSURI AFERENTE SELECTĂRII CANDIDAȚILOR LA
FUNCȚIA DE MEMBRU ÎN ORGANELE DE AUTOADMINISTRARE ALE JUDECĂTORILOR
ȘI PROCURORILOR

principiului autoadministrării judecătorești, precum și pe baza textului „se numesc în funcție de Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii” din articolul 116 alin. (2) din Constituție (§ 69). Curtea notează că articolul 116 alin. (2) din Constituție, în redactarea de la data adoptării Hotărârii nr. 38 din 7 decembrie 2021, prevedea după textul menționat că judecătorii care au susținut concursul sunt numiți în funcție pentru prima dată pe un termen de cinci ani. După expirarea termenului de cinci ani, judecătorii vor fi numiți în funcție până la atingerea plafonului de vârstă. Totuși, amendamentele constituționale operate prin Legea nr. 120 din 23 septembrie 2021 au exclus termenul inițial de cinci ani de numire a judecătorilor instanțelor judecătorești prevăzut de articolul 116 alin. (2) din Constituție.

100. Cu alte cuvinte, după 1 aprilie 2022, atribuțiile Consiliului Superior al Magistraturii cu privire la numirea judecătorilor în funcție până la atingerea plafonului de vârstă nu mai pot fi deduse din prevederile constituționale. Competența în discuție a fost prevăzută, în scop tranzitoriu, în Legea nr. 47 din 10 martie 2022 pentru modificarea articolului 13 din Legea nr. 154/2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor. Potrivit acestei legi, Consiliul Superior al Magistraturii va înainta Președintelui Republicii Moldova propunerile de numire în funcție până la atingerea plafonului de vârstă pentru: (1) judecătorii al căror termen inițial de numire în funcție a expirat la data intrării în vigoare a legii, dar nu au fost supuși evaluării extraordinare a performanțelor, prevăzută la articolul 13 alin. (4) lit .a) din Legea nr. 154/2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor; (2) judecătorii al căror termen inițial de numire în funcție a expirat până la data de 1 aprilie 2022.

101. Din aceste motive, Curtea notează că neconstituționalitatea textului „stabilite prin Constituția Republicii Moldova” din articolul 15 alin. (12) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 nu exclude competența Consiliului Superior al Magistraturii de a înainta, în condițiile Legii nr. 47 din 10 martie 2022, către Președintele Republicii Moldova propunerile de numire în funcție până la atingerea plafonului de vârstă a judecătorilor al căror termen inițial de numire în funcție a expirat până la data de 1 aprilie 2022.

Având în vedere cele menționate, în baza articolelor 135 alin. (1) litera a) și 140 din Constituție, 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 6, 61, 62 litera a) și 68 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. *Se admite parțial* sesizarea dlui Vasile Bolea, deputat în Parlamentul Republicii Moldova, pentru controlul constituționalității Legii nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor.

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII LEGII NR. 26 DIN 10
MARTIE 2022 PRIVIND UNELE MĂSURI AFERENTE SELECTĂRII CANDIDAȚILOR LA
FUNCȚIA DE MEMBRU ÎN ORGANELE DE AUTOADMINISTRARE ALE JUDECĂTORILOR
ȘI PROCURORILOR

2. *Se declară neconstituționale* textul „și confirmați prin decret al Președintelui Republicii Moldova” din articolul 14 alin. (2) și articolul 14 alin. (3) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor.

3. *Se declară neconstituțional* textul „stabilite prin Constituția Republicii Moldova” din articolul 15 alin. (12) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor.

4. Declararea neconstituționalității textului „stabilite prin Constituția Republicii Moldova” din articolul 15 alin. (12) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 exclude competența Consiliului Superior al Magistraturii de a adopta, pe baza acestui articol, hotărâri care rezultă din atribuțiile prevăzute de articolele 123 și 136 alin. (2) din Constituție (numirea, transferarea, detașarea, promovarea în funcție și aplicarea de măsuri disciplinare față de judecători, precum și numirea judecătorilor la Curtea Constituțională). Consiliul Superior al Magistraturii va propune Președintelui Republicii Moldova numirea în funcție până la atingerea plafonului de vârstă a judecătorilor al căror termen inițial de numire în funcție a expirat până la data de 1 aprilie 2022.

5. *Se declară inadmisibile* celelalte capete ale sesizării.

6. Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 7 aprilie 2022

HCC nr. 9

Dosarul nr. 43a/2022